

تنش‌های سیاسی و اجتماعی اقتصاد هر کشوری را مختل می‌کند، چه این کشور یک ابرقدرت اقتصادی مثل آمریکا و روسیه باشد و یا اینکه اقتصادی در حال توسعه مثل ایران؛ به هر حال تجربه تاریخی نشان می‌دهد که اقتصاد کشورها و ارزش پول ملی آن‌ها در برابر ناآرامی‌های سیاسی و اجتماعی واکنش نشان می‌دهد، اما شدت بحران و میزان پایداری آن در بازگشت اقتصاد به ریل تعادلی اثر گذار است. بحران به وجود آمده هر قدر شدیدتر باشد و مدت زیادی باقی بماند، میزان اثرگذاری آن بر اقتصاد نیز شدیدتر و پایدارتر است، اما اگر حادثه سیاسی جزئی و کوتاه‌مدت باشد، اثر آن بر اقتصاد نیز کوتاه‌مدت خواهد بود.

درگیری اقتصاد کشورها با حوادث

در طول سال‌های اخیر شاهد حوادث و بحران‌های بسیار زیادی در سطح جهانی بودیم.این اتفاقات اثرات زیادی بر اقتصاد کشورها داشته تا حدی که اقتصاد جهانی را نیز درگیر رکود و تورم کرده است. از همه‌گیری ویروس کرونا گرفته تا آغاز جنگ اوکراین، تشدید تنش‌ها میان روسیه و اوکراین، عملیات طوفان‌الاقصی در سرزمین‌های اشغالی، حملات تروریستی متعدد در سطح جهان، تنش‌های میان ایران

و اسرائیل (شهادت مستشاران نظامی ایران با حمله تروریستی رژیم صهیونیستی به مناطقی از دمشق و سفارت ایران در این کشور و پاسخ قاطعانه ایران به رژیم صهیونیستی با عملیات وعده صادق) از جمله مهم‌ترین اتفاقات دنیا در سال‌ها و روزهای اخیر است.

بررسی اثرات هر کدام از این حوادث بر ارزش پول ملی کشورها نشان می‌دهد که پایداری اثرات منفی چنین اتفاقاتی بسته به شدت اتفاقات و پایداری آن‌ها و انتظارات منفی که ایجاد می‌کند، متفاوت است.

اثر جنگ بر پول ملی روسیه و اوکراین

پس از آغاز جنگ میان روسیه و اوکراین در سال ۲۰۲۲ ارزش پول ملی هر دو کشور در عرض چند روز ریزش شدیدی را تجربه کرد، اما تداوم افت ارزش پول ملی در دو کشور متفاوت بود.

با توجه به اینکه روسیه در این جنگ، قدرت برتر است و وقوع جنگ نمی‌توانست اثر شدیدی بر اقتصاد کلان این کشور داشته باشد، پس از مدتی اثرات منفی جنگ در اقتصاد روسیه محو شد و روبل روسیه ارزش خود را بازیابی کرد.

در رابطه با هروینا واحد پولی اوکراین، به دلیل اینکه تمام اقتصاد اوکراین در اثر جنگ صدمه خورده

درس‌هایی از عملیات «وعده صادق» برای اقتصاد ایران

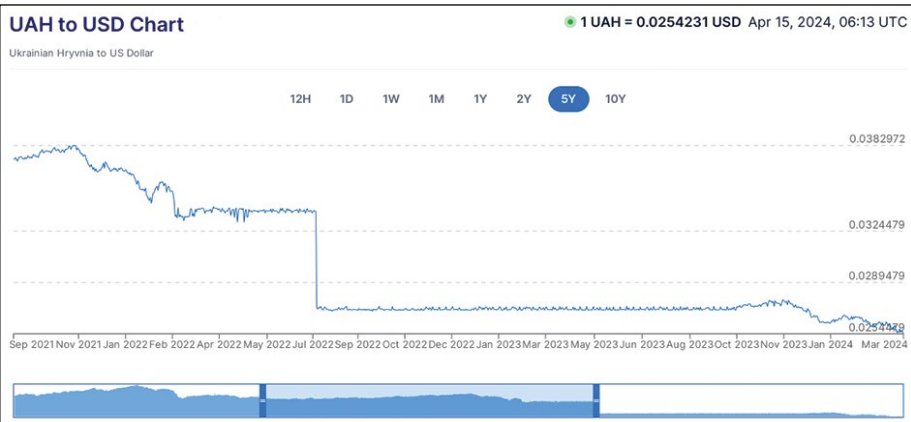
بود، اثرات منفی جنگ و کاهش ارزش پول ملی اوکراین تداوم یافت و این کشور نه تنها نتوانست ارزش پول ملی خود را تقویت کند بلکه با ادامه جنگ همچنان با تبعات اقتصادی آن درگیر است.

مقایسه نمودارهای بالا نشان می‌دهد؛ هر چقدر که یک حادثه سیاسی بر متغیرهای اقتصاد کلان یک کشور و از همه مهم‌تر تولید و درآمدهای آن کشور اثرگذاری کمتری داشته باشد، اثرات منفی آن نیز کوتاه‌مدت‌تر خواهد بود.

اثر عملیات طوفان‌الاقصی

بر ارزش پول رژیم صهیونیستی

پس از آغاز عملیات طوفان اقصی ارزش شِکِل (واحد پول رژیم صهیونیستی) در مدت کوتاهی به شدت تضعیف شد، اما بعد از چندین روز شِکِل به روند

اثر پایدار جنگ بر ارزش پول اوکراین

اثر کوتاه‌مدت جنگ بر ارزش روبل روسیه

متعادل خود برگشت. گرچه اثر این اتفاق بر ارزش واحد پول رژیم صهیونیستی در ابتدا کوتاه مدت بود، اما تداوم و تشدید تنش‌ها در این منطقه مجدداً موجب تضعیف نسبی شِکِل شده است.

کاهش ارزش شِکِل پس از عملیات «وعده صادق»

پس از حمله تروریستی رژیم صهیونیستی به سفارت ایران در دمشق نیز مشاهده شد که با توجه به افزایش احتمال تشدید تنش‌ها به یکباره ارزش شِکِل روند نزولی را طی کرد که این روند در روزهای اخیر منفی که ایجاد می‌کند، متفاوت است.

اثر جنگ بر پول ملی روسیه و اوکراین

پس از آغاز جنگ میان روسیه و اوکراین در روز دوشنبه (پس از عملیات وعده صادق)، ارزش واحد پولی رژیم صهیونیستی حدود ۱.۲ درصد سقوط کرد.

ارزش رِیال نیز در اثر حوادث سیاسی و اجتماعی داخلی و خارجی بارها دچار نوساناتی شده است که در برخی موارد پایدار بود، اما در اکثر موارد پس از مدت کوتاهی به روند اصلی خود برگشته است.

مروزی بر نوسانات ارزی کشور

پس از اتفاقات سیاسی و اجتماعی

ایران به دلیل اینکه از نظر تاریخی ماهیتی پرحادثه

هماهنگ عمل می‌کنند و نرخ‌ها را به طور کاذب و بدون انجام معامله واقعی بالاتر می‌برند.

این اتفاق در نهایت به سود دلالتان و نوسان‌گیران بازار ارز تمام می‌شود. برخی افراد تحت تاثیر جو روانی قرار می‌گیرند و ارز را با قیمت بالا از دلالتان می‌خرند و بعد از آن دلالتان منتظر می‌مانند تا پس از کاهش نرخ‌ها دوباره ارز بخرند. در واقع پس از گفت جو هیجانی کاذب بر علیه ثبات بازار ارز پس از حوادث غیراقتصادی، نه تنها به اقتصاد کشور ضربه می‌زند، بلکه اسکناس‌های با‌آورده را به جیب دلالتان و سفته‌بازان می‌اندازد.

روند نزولی نرخ ارز

پس از عملیات «وعده صادق»

در نیمه شب شششنبه ۲۵ فروردین‌ماه ۱۴۰۳ عملیات تلافی‌جویانه ایران در پاسخ به حمله تروریستی رژیم صهیونیستی به سفارت ایران در دمشق با عنوان عملیات «وعده صادق» آغاز شد. همزمان با اجرای این عملیات رسانه‌های معاند و مخالف نیز دست به کار شدند و شبانه‌دریابه وضعیت بازار ارز خبرسازی کردند. همان‌طور که همیشه هم تجربه شده، برخی کانال‌های تلگرامی نرخ ارز نیز دست‌به‌کار شدند.

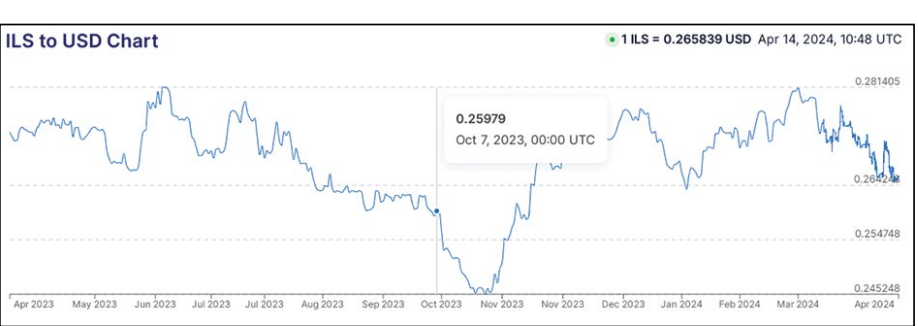
پس از حمله تروریستی رژیم صهیونیستی به سفارت ایران در دمشق مشاهده شد که با توجه به افزایش احتمال تشدید تنش‌ها به یکباره ارزش شِکِل روند نزولی را طی کرد که این روند پس از حمله ایران به اسرائیل نیز ادامه پیدا کرد و شدت گرفت. ارزش رِیال نیز در اثر حوادث سیاسی و اجتماعی داخلی و خارجی بارها دچار نوساناتی شده است که در برخی موارد پایدار بود، اما در اکثر موارد پس از مدت کوتاهی به روند اصلی خود برگشته است.

در زمان تنظیم این گزارش و بر اساس گزارش‌های میدانی، نرخ دلار در محدوده میدان فردوسی و چهارراه استانبول، عصر ظهر شششنبه ۲۸ فروردین‌ماه ۱۴۰۳ در کانال ۶۴ هزار تومانی قرار گرفت، اما با همین نرخ نیز خریداری وجود نداشت. برخی از دلالتان حتی اذعان می‌کردند که با تداوم این روند در روزهای آینده نرخ دلار به کانال‌های پایین‌تری خواهد رسید.

در کانال‌های تلگرامی نرخ نیز دلار که در صبح یکشنبه به نزدیک ۷۰ هزار تومان رسیده بود، در کانال ۶۵ هزار تومانی نوسان می‌کند و به‌نظر می‌رسد با تداوم آرامش بازار ارز در روزهای آتی، شاهد کاهش بیشتر نرخ ارز باشیم.

پیروزی سیاسی و نظامی ایران

جلسه شورای امنیت که یکشنبه شب و با عنوان «وضعیت خاورمیانه» برای بررسی اقدام تنبیهی ایران علیه رژیم صهیونیستی و به درخواست این رژیم

تضعیف شِکِل پس از عملیات طوفان اقصی

تضعیف شِکِل پس از حمله موشکی و پهپادی ایران

نرخ‌های کاذب بالاتر را اعلام و دلار را با نرخ سازمان ۷۲ هزار تومان به نمایش گذاشتند. این کانال‌ها پس از پایان موفقیت‌آمیز عملیات نیز

هجمه شدید برای بزرگنمایی و سیاه‌نمایی در اخبار رسانه‌ها، اظهار نظر و پیش‌بینی‌های غیرمنطقی، اخبار دروغ، نرخ‌سازی در ساعاتی که بازار تعطیل است و افزایش یکباره نرخ دلار در کانال‌های تلگرامی در چند ساعت، همگی از جمله اتفاقاتی است که پس از یک حادثه سیاسی، در کشور شاهد آن هستیم. کارشناسان ارزی تاکید می‌کنند که حال و هوای ملتهب بازار ارز در روزهای پس از اتفاقات منفی سیاسی کوتاه‌مدت و گذراست و همه افراد باید نسبت به این مسئله هوشیار باشند.

از سوی دیگر برخی از رسانه‌های داخلی و خارجی نیز با انتشار اخبار کاذب و گمراه‌کننده با تمام توان به هیجانات و نوسانات بازار ارز دامن می‌زنند. در برخی موارد مشاهده شده که رسانه‌ها در گزارش‌های خود

نرخ ارز را بسیار بالاتر از نرخ بازار و حتی کانال‌های تلگرامی اعلام می‌کنند تا نرخ را بالاتر بکشند.

اسکناس خیر در جیب دلالتان

همزمان با خرسازی رسانه‌ها برای دامن زدن به قیمت‌ها در بازار ارز، کانال‌های تلگرامی نیز با آن‌ها

سعی کردند تشدید تنش‌ها را القا کنند تا به التهایبازار ارز دامن بزنند، اما در معاملات امروز پس از تخلیه هیجانات و التهایب کاذب نرخ ارز در بازار غیررسمی روند نزولی را طی کرد تا حدی که عمده حاضران در بازار فروشنده هستند و خریداری وجود ندارد.

تأمین مالی می‌کنند نه آنکه سپرده‌ها را دست نخورده باقی بگذارند و آن‌ها را اهرم فشاری برای گرفتن تسهیلات قرار دهند. این‌گونه بنگاه‌های اقتصادی که نیاز به تسهیلات ندارند، سهمیه تسهیلات بنگاه‌های اقتصادی که محتاج آن هستند را به خود اختصاص می‌دهند.

سر نوشت مهم یک قانون مالیاتی
در قانون بودجه سال ۱۴۰۱ مقرر شد تا سود سپرده‌های اشخاص حقوقی نزد شبکه بانکی مشمول مالیات قرار بگیرد. در عبارت دقیق‌تر معافیت مالیاتی بند ۲ ماده ۱۴۵ قانون مالیات‌های مستقیم، دیگر لازم‌الاجرا نبود و سازمان امور مالیاتی می‌توانست از سود این سپرده‌ها مالیات بگیرد. بر اساس آن معافیت مالیاتی، سود یا جوازِ متعلق به حساب‌های پس‌انداز و سپرده‌های مختلف نزد

سپرده دارد و ۵۶۰۰ میلیارد تومان تسهیلات جاری برای سرمایه در گردش اخذ کرده است. در نهایت فولاد مبارک اصفهان با ۲۶ هزار میلیارد تومان سپرده‌ها ۴۰ هزار میلیارد تومان تسهیلات دریافت کرده که جزو بزرگ‌ترین تسهیلات‌گیرندگان کلان بوده است. آمارهای بحث‌شده چون متعلق به انتهای دوره است، می‌تواند با دو فرضیه بررسی شود؛ فرضیه اول

را بیان می‌کند.

چرایی تسهیلات‌گیری شرکت‌های بزرگ
شرکت‌های بزرگ با وجود اینکه سپرده‌های کلان نزد شبکه بانکی دارند، اما از این سپرده‌ها به عنوان سرمایه در گردش یا تسهیلات جاری تسهیلات سرمایه در گردش یا تسهیلات جاری خود را از شبکه بانکی اخذ می‌کنند. به عنوان مثال شرکت مواد غذایی کوروش که ۱۶۰۰ میلیارد تومان سپرده دارد، به میزان ۱۵۰۰ میلیارد تسهیلات جاری سرمایه در گردش دریافت کرده است؛ سؤال اصلی این است که این شرکت که بیش از نیاز به تسهیلات خود سپرده دارد چرا از سپرده خود برای تأمین نیاز سرمایه در گردش استفاده نمی‌کند و به دنبال اخذ وام از شبکه بانکی است؟ این امر در شرایطی به این شرکت داده می‌شود که سایر بنگاه‌های خرد و متوسط در تنگنای مالی به سر می‌برند.

شرکت پتروشیمی مارون که در سال ۱۴۰۱ حدود ۵۴۰۰ میلیارد تومان سپرده داشته است، به میزان ۶۲۰۰ میلیارد تومان تسهیلات از شبکه بانکی دریافت کرده است. دو پتروشیمی نوری و فن آوران نیز وضع مشابهی دارند؛ پتروشیمی نوری ۱۴ هزار میلیارد تومان سپرده دارد و در سال ۱۴۰۱ به میزان ۹۷۰۰ میلیارد تومان تسهیلات دریافت کرده است. پتروشیمی فن آوران نیز هفت هزار میلیارد تومان

آن است که برخی شرکت‌های بزرگ سپرده‌های خود را اهرم فشار کرده و تسهیلات دریافت می‌کنند و فرضیه دوم آن است که این سنخ شرکت‌ها از محل تسهیلات دریافتی، سپرده‌گذاری می‌کنند. هر دو فرضیه در شرایطی که کنترل ترازنامه موجب کاهش تسهیلات برخی بنگاه‌های اقتصادی و تنگنای مالی شدید آن‌ها شده، بهینه نیست. هرچند کارکرد بهینه نظام بانکی برای برطرف کردن نیاز تأمین مالی بنگاه‌های اقتصادی است.اما آنچه مشاهده می‌شود این است که تسهیلات به بنگاه‌های اختصاص پیدا می‌کند که خود سپرده‌گذار هستند و اساساً اگر نیاز به تأمین مالی دارند باید از محل سپرده‌های خود نزد شبکه بانکی

مسیر اقتصاد

صفحه ۸

سه‌شنبه ۴ اردیبهشت ۱۴۰۳

۱۴ شوال ۱۴۴۵ – شماره ۲۳۵۶۱

و

وظایف دستگاه‌های حاکمیتی و مردم برای تحقق شعار سال

وضعیت کنونی ایران اسلامی از منظر قابل بررسی است؛ در بخش‌های داخلی کشور پیشرفت‌های چشمگیری، عمرانی، نانو، پزشکی، هوا فضا، ورزشی، قدرت بازدارندگی نظامی و سیاست خارجه موفقیت‌قابل قبولی دارد که موجب افتخار کشور در جهان است، اما در خودرو، اشتغال، ارزش پول ملی، مسکن، دولتی بودن اقتصاد، معیشت و حقوق، عقب بودن دستمزد کارگران و کارمندان از تورم نمره قابل قبولی ندارد.

مقام معظم رهبری که وظیفه ایشان اعلام سیاست‌های کلی نظام است مهم‌ترین و بزرگ‌ترین نقطه ضعف کشور را اقتصاد مطرح می‌داند. کلید اساسی حل مسائل اقتصادی را نیز در رشد تولید می‌بیند. ایشان برای سال جاری درد و درمان را بخوبی تشخیص داده و درخواست دارند به بهترین وجه با تلاش، جدیت و عزم و اراده مسئولین و مردم محقق شود.

مقام معظم رهبری از سال ۸۷ تاکنون شعار سال را در جهت حل اصلی‌ترین مشکلات جامعه در حوزه اقتصادی نام‌گذاری کرده‌اند ولی متأسفانه از نسوی دولت، مجلس و مردم به‌طور جدی پیگیری نشده و حاصل مطلوب و رضایت‌بخشی برای کشور در پی نداشته است.

شعار سال رهبری راهگشاترین راه‌حل مشکلات کشور است و عزم جدی مسئولان، تأمین امنیت اقتصادی و بسیج همه امکانات کشور برای مشارکت دادن مردم در اقتصاد را می‌طلبد. برای عملی شدن شعار اسمال یعنی «جهش تولید با مشارکت مردم»، هر کدام از قوا وظایفی دارند که باید برای رسیدن به این هدف با هماهنگی و هم‌فکری دستگاه‌ها دنبال شود.

وظایف دولت

۱- در اولین فرصت از دولت ولایی، انقلابی و مردمی انتظار می‌رود تمام فعالیت‌های اقتصادی که نیازی به حضور دولت نیست را در عمل به مردم بسپارد و خود نظارت، حمایت و مراقبت و دیدبانی کند که سرمایه‌گذاران از تعهدات خود منحرف نشوند و از فرصت‌ها سوءاستفاده نکنند.

۲- با استفاده از ظرفیت نخبگان و اندیشه‌ورزان و صاحب‌نظران حوزه و دانشگاه لایحه مردمی‌سازی اقتصاد را به مجلس برای تصویب تقدیم کند.

۳- معاونت مردمی‌سازی اقتصاد را در دولت تأسیس کند و هر ماه یک بار رئیس‌جمهور یا سخنگوی دولت پیشرفت اقدامات را به مردم گزارش دهد.

۴- شهرداری‌ها مجوز تولیدی را برای بخشی از اماکن تجاری صادر کنند.

۵- در همه شهرستان‌ها به ریاست فرماندار و با حضور ادارات مربوطه کمیته جهش تولید با مشارکت مردم با نظرات امام جمعه، نمایندگان مجلس و دادستان تشکیل شود.

۶- زمین رایگان توسط شهرک‌های صنعتی با منابع طبیعی در اختیار جوانان و کارآفرینان قرار گیرد و تا مرحله تولید نهایی از آنان حمایت شود و در صورت عدم موفقیت کارآفرین، دریک بازه زمانی باز پس گرفته شود.

۷- کانال ارتباطی در فضای مجازی با مردم برای شنیدن پیشنهادها، مقالات و شکایات معرفی برقرار شود.

۸- انتقال، یفی، مالیات و درآمدها برای معیشت عموم مردم، افزایش حقوق برابر با تورم، آموزش، امنیت و بهداشت مردم هزینه‌شد.

مقام معظم رهبری، کلید اساسی حل مسائل

اقتصادی را در رشد تولید می‌دانند. ایشان از سال ۸۷ تاکنون شعار سال را در جهت حل اصلی‌ترین مشکلات جامعه در حوزه اقتصادی نام‌گذاری کرده‌اند ولی متأسفانه از نسوی دولت‌ها، مجلس‌ها و حتی مردم به‌طور جدی پیگیری نشده و حاصل مطلوب و رضایت‌بخشی برای کشور در پی نداشته است.

۹- از نقدینگی و ارزش‌های راکد سرمایه‌داران، طلاجات مردم، امسوال مازاد و راکد دولت بانک‌ها و به طور کلی سرمایه‌های سرگردان مردم را به سمت تولید و پروژه‌های عمرانی هدایت کند.
۱۰- افرادی که از طریق تعاونی و مؤسسه دانش بنیان می‌خواهند یک شرکت و بنگاه زودبازده کوچک راه‌اندازی کنند را آموزش دهد.

۱۱- کلیه کارخانه‌ها، صنایع و تولیدکنندگان که از منابع و امکانات دولتی و بیت‌المال استفاده می‌کنند، باید مردم را در سهام و منافع آن بنگاه شریک کنند. مردم می‌توانند با سرمایه‌گذاران در تولید از طریق اوراق سهام مشارکت کنند.
۱۲- دولت حمایت، نظارت، هدایت و مراقبت کند که سسرمایه‌گذار از اهداف کاری که می‌خواهد انجام دهد منحرف نشود.

وظایف مجلس شورای اسلامی

۱- تصویب قانون تسهیل مردمی سازی اقتصاد با ضمانت اجرا و حذف تعارض منافع.

۲- تشکیل کمیته جهش تولید با مشارکت مردم جهت پیگیری و ارائه گزارش ماهیانه به نمایندگان.

۳- در اولویت قرار دادن حل مشکلات اقتصادی کشور علی‌الخصوص اشتغال و معیشت در راس ماموریت مجلس.

وظایف قوه قضائیه

۱- لایحه کنترل تعارض منافع و برخورد قاطع با متخلفین در زمینه مردمی‌سازی اقتصادی را به مجلس بفرستد.

۲- نظارت و مراقبت کند که در تولید، توزیع و مصرف اسراف و سوساستفاده نشود.

۳- با متجاوزان به حقوق مردم و کارکنان اصلاح اقتصادی که موجب رانت و فساد و بی‌اعتمادی مردم می‌شود به‌شدت برخورد کند.

وظایف رسانه‌ها

۱- نظرخواهی از کارشناسان و افشار گوناگون مردم درباره چگونگی مشارکت مردم در اقتصاد و ارائه به دولت.

۲- مطالبه‌گری از دولت جهت سرعت بخششی به فرآیند مردمی‌سازی اقتصاد.

۳- راه‌اندازی شبکه تلویزیونی به‌نام جهش تولید با مشارکت مردم در صدا و سیما برای ترسنجی از مردم و کارشناسان و ارائه گزارش پیشرفت طرح در کل کشور.

وظایف مردم و کارشناسان

۱- انجام پژوهش توسط دانشگاهیان، حوزویان و نخبگان.
۲- مطالبه‌گری توسط هیئت‌های مذهبی، نیروهای ولایی و جهادی.

۳- تشکیل ستاد جبهه مردمی گام دوم انقلاب برای حمایت از «جهش تولید با مشارکت مردم» توسط گروه‌های جهادی در سراسر کشور.

۴- نیروی‌های توانا و مؤمن دارای سرمایه، میداندار اقتصاد مردمی شوند.

فریدون تولکیان